

ความสัมพันธ์และปัจจัยที่ส่งผลให้การใช้อินเทอร์เน็ต
ทำให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย*

RELATIONSHIPS AND FACTORS CONTRIBUTING TO INTERNET USE
CAUSING POLITICAL POLARIZATION IN THAILAND

๙๐.....๐๙

ยุทธพร อิศราย

Yuttaporn Issarachai

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding Author E-mail: thaicampus1@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตกับการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย โดยนำเสนอในส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การศึกษาเอกสารทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า การใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย ปัจจัยที่ส่งผลให้การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย เช่น โครงสร้างรัฐ อำนาจอธิปไตย กฎหมาย และพฤติกรรมของตัวแสดงทางการเมือง โดยโครงสร้างของประเด็นการอภิปรายที่เป็นข้อขัดแย้งบนอินเทอร์เน็ตในสังคมไทยเป็นผลมาจากการบิดเบือนข้อมูล และการรับรู้ที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนในช่วงความขัดแย้งของสังคมไทยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา

คำสำคัญ: อินเทอร์เน็ต; การแบ่งขั้วทางการเมือง; ประเทศไทย

*Received December 23, 2021; Revised February 17, 2022; Accepted February 23, 2022

Abstract

Objectives of this research paper were to study the relationship and factors that affected the use of the Internet causing political polarization in Thailand. using mixed methods research. The qualitative research by studying academic documents, concepts, theories and related research In-depth interviewing key informants and the data were analyzed by descriptive interpretation. The quantitative research. The results of the qualitative study were used to create a research tool, namely a questionnaire. The sample size was determined according to the GW Cochran formula, and questionnaires were collected from a sample of 385 people or more. Data were analyzed with statistics.

The results showed that There was a relationship between internet use and political polarization in Thailand. Factors contributing to the use of the Internet caused political polarization in Thailand such as state structure, state power, laws, and behavior of political actors. The structure of controversial Internet discussions in Thailand was the result of disinformation and the misperception of perceptions during the conflict in Thailand since 2005.

Keywords: Internet; Political Polarization; Thailand

บทนำ

การขยายตัวของอินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออินเทอร์เน็ตได้เข้าสู่ยุคเว็บ 2.0 (Web 2.0) ซึ่งผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตสามารถจะเป็นผู้ผลิตเนื้อหา (User Generate Content: UGC) ได้ในเวลาเดียวกัน ก่อให้เกิดสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ในลักษณะของสื่อดิจิทัลอย่างมากมาย หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) ยูทูบ (YouTube) จนมาสู่ยุคเว็บ 3.0 (Web 3.0) ที่สื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้สามารถมีระบบชุดคำสั่งหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้เพื่อการจัดการข้อมูลชนิดต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า อัลกอริทึม (Algorithm)

ปรากฏการณ์เหล่านี้ส่งผลให้อินเทอร์เน็ตเป็นรากฐานที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายจากทั่วโลกได้อย่างง่ายดาย ก่อให้เกิดข้อถกเถียง (argument) ตลอดจนหลายปีที่ผ่านมา ในมุมมองแรก เมื่อกล่าวถึงปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและการแบ่งขั้วทางการเมือง (Political Polarization) มักถูกเชื่อมโยงถึงปัญหาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก

อินเทอร์เน็ตที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์เสียงสะท้อนออนไลน์ (Echo Chambers) และปรากฏการณ์ฟองสบู่ตัวกรอง (Filter Bubble Effect) ซึ่งเป็นผลจากระบบการทำงานของอัลกอริทึมในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น ฟีดข่าวและคำแนะนำของสื่อสังคมออนไลน์ ได้จำกัดความกว้างของเนื้อหาที่ผู้ใช้บนสื่อสังคมออนไลน์บริโภคเฉพาะเนื้อหาที่เห็นด้วยกับความเชื่อของพวกเขาเท่านั้น ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่สังคมที่แบ่งขั้วไม่สนับสนุนความคิดเห็นที่หลากหลาย อันเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับหลักการประชาธิปไตยที่เปิดกว้างยอมรับต่อความเห็นต่าง และเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ในมุมมองที่สอง เห็นว่าหากพิจารณาการแบ่งขั้วทางการเมืองและความหมายของความเป็นขั้วทางการเมืองคือการยืนยันต่อตำแหน่งแห่งที่ทางการเมืองที่แต่ละคนสามารถแสดงออกถึงความแตกต่างทางทัศนคติและจุดยืนทางการเมือง สิ่งเหล่านี้คือความเป็นปกติของการเมืองในระบอบประชาธิปไตย วิธีคิดและความเป็นมาของการแบ่งแยก “ซ้าย/ขวา” คือ วิถีทางของการบ่งบอกตำแหน่งแห่งที่ทางการเมือง โดยมีการแบ่งแยก “ซ้าย/ขวา” เป็นสิ่งที่กำหนดจุดยืนทางการเมืองเพื่อเลือกข้าง ถ้าไม่ใช่ซ้าย ย่อมต้องเป็นขวา แต่สาระสำคัญของการเลือกข้างไม่ได้เป็นเพียงแค่ข้างที่เลือก หากเป็นธรรมชาติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่การเลือกข้างคือ การมีทางเลือกที่สามารถเลือกได้ ฉะนั้น ทุกคนล้วนมีสิทธิเสรีภาพที่จะเลือกตามพรรคและจุดยืนของตนเอง รวมทั้งยังก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน การปะทะ การโต้ตอบ หรือปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง โดยมีสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคเป็นหลักประกันต่อความแตกต่างให้เกิดขึ้นในระบอบประชาธิปไตย เพราะว่า “สังคมที่เป็นจริงภายใต้รัฐบาลประชาธิปไตยย่อมมีลักษณะที่เป็นพหุนิยม” (Bobbio, 1996 อ้างถึงใน เกษม เพ็ญภินันท์, 2550) ด้วยเหตุนี้เอง การเมืองเรื่องการเลือกข้างจึงไม่ใช่สิ่งแปลกปลอมในระบอบประชาธิปไตย แต่เป็นเรื่องธรรมชาติของสังคมการเมืองประชาธิปไตย ดังนั้น สังคมที่ปราศจากความแตกต่างในเรื่องพรรคและความคิดเห็นทางการเมืองล้วนเป็นสังคมอำนาจนิยม และส่งผลให้เสรีภาพหดหายไปอีกด้วย ส่วนปัญหาที่ก่อให้เกิดความแตกแยกอย่างแท้จริง ก็คือ 1) การไม่มีการยอมรับพรรคที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งนั่นเท่ากับการทำลายระเบียบหรือครรลองของระบอบประชาธิปไตย 2) การขจัดพรรคและความคิดเห็นที่แตกต่างให้หมดไปในสังคมประชาธิปไตย สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความรุนแรง การเผชิญหน้า เสถียรภาพของสังคมประชาธิปไตย กระแสต้านทางสังคม และการใช้กำลังนอกระบบเข้ามาทำลายระบอบประชาธิปไตย (เกษม เพ็ญภินันท์, 2550)

อินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการเมืองไทยมากขึ้นเป็นลำดับนับแต่ช่วง พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ในช่วงที่เริ่มเกิดความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลทักษิณกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย อินเทอร์เน็ตมีบทบาทเป็นสื่อทางเลือก โดยมีเว็บไซต์

(website) กระดานสนทนา (web board) และห้องสนทนา (chat room) เป็นพื้นที่แสดงความคิดเห็นด้านการเมืองที่ได้รับความนิยมอย่างมาก และเป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มผู้ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ กระทั่งเกิดการรัฐประหารใน พ.ศ. 2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) สื่อมวลชนอื่น ๆ ถูกควบคุมอย่างหนัก อินเทอร์เน็ตจึงกลายเป็นช่องทางการสื่อสารของฝ่ายต่อต้านการรัฐประหาร (บัณฑิต จำรูญวงศ์สกุล, 2550)

หลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 อินเทอร์เน็ตยังคงมีบทบาทในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2551 กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ช่วง พ.ศ. 2552 - 2553 กลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ช่วง พ.ศ. 2556 - 2557 เป็นช่วงเวลาเดียวกับที่อินเทอร์เน็ตพัฒนาไปสู่ยุคใหม่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) ยูทูบ (YouTube) ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วในสังคมไทย

ใน พ.ศ. 2557 ได้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกครั้งโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในยุคที่ประชากรจำนวนมากสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร รัฐบาล คสช. ตระหนักถึงอิทธิพลของอินเทอร์เน็ต จึงมีแนวคิดที่จะทำซิงเกิลเกตเวย์ (Single Gateway) หรือประตูทางเชื่อมระหว่างเครือข่ายต่าง ๆ ในการนำเส้นทางการไหลของข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตมารวมกันและวิ่งผ่านจุดเดียวในทางกลับกันยังทำให้ประชาชนรู้สึกตื่นตัวกับเรื่องเสรีภาพอินเทอร์เน็ตมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของอินเทอร์เน็ตมิได้มีเพียงมิติในการสร้างและพัฒนาประชาธิปไตยเพียงเท่านั้น หากแต่ในอีกมุมหนึ่ง การขยายตัวของการใช้สื่อสังคมออนไลน์บนอินเทอร์เน็ตส่งผลให้การแบ่งขั้วทางการเมือง ขยายตัวมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย โครงสร้างของประเด็นการอภิปรายที่เป็นข้อขัดแย้งบนอินเทอร์เน็ตเป็นผลมาจากการบิดเบือนข้อมูลและการรับรู้ที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนในช่วงความขัดแย้งของสังคมไทยนับแต่ พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ความคับข้องใจทางการเมืองของประชาชน รวมทั้งปัญหาในเชิงโครงสร้างสังคมการเมือง และการปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวบนโลกไซเบอร์อย่างมากมาย และเชื่อมต่อมายังการเคลื่อนไหวในโลกจริง เช่น การชุมนุมของกลุ่มเยาวชนปลดแอก กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม กลุ่มนักเรียนเลว กลุ่มคณะราษฎร 2563 กลุ่ม REDEM กลุ่มทะลุฟ้า กลุ่มทะลุแก๊ส และกลุ่มไม่เอาะบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2563 - 2564 โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การติดแฮชแท็ก (Hashtag) ในทวิตเตอร์ (Twitter) การตั้งกลุ่ม

ในเฟซบุ๊ก (Facebook) การแลกเปลี่ยนสนทนาทางการเมืองในแอปพลิเคชันคลับเฮาส์ (Clubhouse) เป็นต้น

มุมมองต่อปัญหาอินเทอร์เน็ตกับการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทยที่เป็นข้อถกเถียงในสองมุมมอง จึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาว่า แท้จริงแล้วอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับการแบ่งขั้วทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร มีปัจจัยใดที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประเด็นในการอภิปรายซึ่งเป็นข้อขัดแย้งบนอินเทอร์เน็ตและในโลกแห่งความเป็นจริงตลอดทศวรรษแห่งความขัดแย้งในประเทศไทย นับตั้งแต่ พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา สามารถที่จะจัดกลุ่มวัดจำแนกได้หรือไม่ อย่างไร อีกทั้งการศึกษานี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเสนอแนวทางในการลดการแบ่งขั้วทางการเมืองทั้งในอินเทอร์เน็ตและโลกแห่งความเป็นจริงในสังคมการเมืองไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตกับการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ได้นำเสนอเฉพาะในส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้การศึกษาเอกสารทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และประเด็นคำถาม เพื่อสร้างเครื่องมือในการวิจัยคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informants) จำนวน 10 คน คือ แกนนำขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง ผู้แทนพรรคการเมือง ตัวแทนหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน และนักวิชาการ โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis)

ผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้อธิบายเฉพาะผลการวิจัยส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง อินเทอร์เน็ตกับการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย ในส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตกับการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย และปัจจัยที่ส่งผลให้การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตกับการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย

อินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารใหม่ของผู้คนในสังคม ส่งผลให้ขอบเขตของการสื่อสารทางการเมืองจากสื่อแบบดั้งเดิมที่ต้องสื่อสารผ่านตัวกลาง มาสู่การสื่อสารกับแกนนำทางการเมืองในฝ่ายขั้วทางการเมืองนั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น รวมทั้งประชาชนสามารถสื่อสารถึงกันได้โดยตรง สะดวกรวดเร็ว และใช้ต้นทุนไม่มาก นอกจากนี้ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Network Site: SNS) เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) ซึ่งเป็นบริการบนอินเทอร์เน็ตที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว หากพิจารณาทิศทางการใช้อินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2560 – 2564 (ไตรมาส 2) มีข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่า ในระยะเวลา 5 ปีนี้ ประเทศไทยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 52.9 (33.3 ล้านคน) ใน พ.ศ. 2560 เป็นร้อยละ 81.8 (52.3 ล้านคน) ใน พ.ศ. 2564 (ไตรมาส 2) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564 ก) และจากการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย พ.ศ. 2563 ส่วนกิจกรรมที่ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 92.0 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564 ข) ซึ่งสถิติดังกล่าวเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของอินเทอร์เน็ตที่อยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

คุณสมบัติของสื่อดิจิทัลที่สามารถรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างกว้างขวาง และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อถ่ายทอดหลักเหตุผลพร้อมกับสร้างอารมณ์ความรู้สึกร่วมแก่ผู้รับสาร ซึ่งใช้อำนาจรัฐไม่สามารถตรวจสอบได้ทั่วถึง ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารทั้งข้อความ ภาพ เสียง และวิดีโอ เอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วม หรือสามารถชักนำประชาชนได้ง่าย และเมื่อสร้างความถ้อยในการนำเสนอได้บ่อยครั้ง ส่งผลทำให้ประชาชนเลือกสนับสนุนหรือต่อต้านขั้วทางการเมืองชั่วใดขั้วหนึ่งได้ สื่อสังคมออนไลน์ยังมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเลือกข้างของสื่อดั้งเดิม เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อีกด้วยเช่นกัน เพราะเมื่อสื่อสังคมออนไลน์ได้รับความนิยม สื่อดั้งเดิมต้องปรับตัวเพื่อแสวงหารายได้จากแหล่งสนับสนุนเงินทุนซึ่งมีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวสาร นอกจากนี้ สื่อหลักยังไม่เพียงอาศัยสื่อสังคมออนไลน์มาเป็นข้อมูลในการนำเสนอข่าว แต่ยังรวมถึงการสร้างกระแสเพื่อเรียกความสนใจ

จากผู้รับสารที่นิยมบริโภคสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการนำเสนอเนื้อหาที่เลือกข้างสุดโต่ง หรือตั้งคำถามที่กระทบอารมณ์ทั้งอารมณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์ในรายการ และอารมณ์ของผู้รับสาร ส่งผลให้ผู้รับสื่อมีแนวโน้มจะชอบความสุดโต่ง และเลือกข้างอย่างสุดโต่ง (Extremist) นำไปสู่การเลือกข้างของสื่อหลัก (Media partisanship) และส่งผลต่อการเลือกข้างของประชาชน (ปกาสิต วัฒนาและคณะ, 2563) ก่อให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมือง (Political Polarization) ในสังคมไทย

ปัจจัยที่ส่งผลให้การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย

การใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย โดยปัจจัยที่ส่งผลต่ออินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองไทย แบ่งเป็น 3 ส่วนสำคัญ ดังนี้

1) โครงสร้างรัฐ / อำนาจอรัฐ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตทำให้รัฐไม่สามารถควบคุมกำกับอินเทอร์เน็ตได้อย่างเบ็ดเสร็จทั้งทางตรงและทางอ้อมเสียทีเดียว ในอดีตประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่เป็นเครื่องมือในการควบคุมกำกับอินเทอร์เน็ต จนกระทั่งมีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 รวมถึงการออกประกาศหรือคำสั่งของ คปค. และ คสช. หลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2557 การใช้อำนาจอรัฐดังกล่าวยังเกี่ยวข้องกับการกระทำของรัฐ เช่น การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security Operation Center หรือ CSOC) การจัดตั้งศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย (Anti-Fake News Center Thailand) โครงการลูกเสือไซเบอร์ เป็นต้น

การใช้อำนาจอรัฐผ่านกฎหมายและการกระทำต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นอิทธิพลต่อโครงสร้างรัฐของไทย ที่มีลักษณะเป็น “รัฐพันลึก” (deep state) (Dale, 2008 as cited in Mérieau, 2016) ซึ่งหมายถึง รัฐซ้อนรัฐ ประกอบไปด้วยหน่วยงานภาครัฐซึ่งรัฐบาลพลเรือนควบคุมได้จำกัดหรือไม่สามารถควบคุมได้เลย รัฐพันลึกเป็นอิสระ มีระบบระเบียบและมีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับลำดับชั้นของตนเอง ด้วยการดำรงอยู่คู่ขนานไปกับรัฐปกติ รัฐพันลึกมีกลไกรัฐที่ทำงานด้านอุดมการณ์เพื่อใช้ปรับแต่งวาทกรรมว่าด้วยประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับความต้องการของตน (Althusser, 1970 cited in Mérieau, 2016) รัฐพันลึกถูกท้าทายด้วยความเป็นโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อ “อุดมการณ์ชาตินิยมแบบไทย” หรือมายาคติ “ความเป็นไทย” ซึ่งเป็นแก่นแกนหลักทางความคิดของรัฐพันลึก

รัฐพันลึกจึงมีอิทธิพลต่อ “บรรทัดฐานทางสังคม” (Norms) ในสังคมไทย โดยเฉพาะการกำหนดค่านิยมของเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่มีความเหมาะสม และการกำหนดขอบข่ายของกระทำความผิดตาม “กฎหมาย” (Law) ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการพยายามปิดกั้นกดทับพื้นที่ของการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากอำนาจรัฐ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งต่อการทำให้การแบ่งขั้วทางการเมืองเป็นปัญหาในสังคมไทย

2) กฎหมาย

ปัจจัยทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของรัฐ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในโลกอินเทอร์เน็ต พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 ที่มุ่งควบคุมอินเทอร์เน็ตในเชิงโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศและตรวจสอบการใช้งานจากรัฐ และการดำเนินคดีทางการเมืองต่อนักเคลื่อนไหวหรือนักกิจกรรมทางการเมืองที่เชื่อมโยงกับการแสดงความคิดเห็นบนอินเทอร์เน็ตนั้น ทำให้การแสดงความคิดเห็นบนอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องที่สุ่มเสี่ยง และทำให้การแสดงความคิดเห็นหรือกิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตถูกมองด้วยสายตาหวาดระแวงจากรัฐและกลายเป็นเรื่องของอาชญากรรมบนพื้นที่ไซเบอร์ ปัจจัยทางด้านกฎหมายจึงเป็นการแทรกแซงกีดกันหรือจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกของปัจเจกบุคคลมากกว่าจะเปิดพื้นที่สาธารณะเพื่อการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง หรือความคิดเห็นที่หลากหลาย อันจะเป็นการช่วยเติมเต็มข้อจำกัดบางประการของประชาธิปไตยแบบผู้แทนในโลกแห่งความเป็นจริง

3) พฤติกรรมของตัวแสดงทางการเมือง

มิติการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation: IO) โดยผู้มีอำนาจรัฐ หรือชนชั้นนำ บนเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ เอื้อให้เกิดการเลือกขั้วทางการเมืองอย่างเด่นชัด เพราะเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์มีการนำเสนอทั้งข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงบางส่วน และหรือข้อมูลที่บิดเบือน ส่งผลให้เกิดการรับรู้ที่บิดเบือน (misperception) หรือไม่ครบถ้วน อีกทั้งกลไกการทำงานของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีกลไกการเลือกข่าวสารที่เหมาะสมกับลักษณะความสนใจของผู้ใช้ (like-minded algorithm) ส่งผลให้รับข่าวสารด้านเดิมซ้ำ ๆ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ห้องแห่งเสียงสะท้อนออนไลน์ (echo chamber) นำไปสู่การเกิดอคติแบบยืนยันภายใต้ปรากฏการณ์ฟองสบู่ตัวกรอง (filter bubble) และการเลือกขั้วอย่างสุดโต่ง นอกจากนี้ การพยายามเลือกใช้วาทกรรมจากแนวคิดเรื่องคู่ตรงข้าม (binary opposition) สะท้อนให้เห็นการแบ่งขั้วทางการเมืองที่มีรากฐานมาจากความขัดแย้งนับตั้งแต่ พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ทำให้เกิดวาทกรรมคู่ตรงข้าม และความขัดแย้งในชื่อต่าง ๆ เช่น “ฝ่ายประชาธิปไตย-ฝ่ายเผด็จการ” “ฝ่ายอนุรักษ์นิยม-ฝ่ายเสรีนิยม” และ “คนรุ่น

เก่า-คนรุ่นใหม่” เป็นต้น ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าสื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สำคัญที่นำไปสู่การแบ่งขั้วทางการเมืองในกลุ่มประชาชนอย่างรุนแรง ส่งผลต่ออารมณ์ผู้เสพได้อย่างมาก ทำให้การรับฟัง พัฒนาเป็นความเชื่อ และความศรัทธา ดังนั้น การปฏิบัติการข่าวสารในยุคดิจิทัล ส่งผลให้เกิดการเลือกขั้วทางการเมืองสูงขึ้น และพรรคการเมืองใดที่ปฏิบัติการข่าวสารด้วยการนำเสนอที่แสดงชัดชัดเจน สุดโต่ง จะได้รับการสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น ดังเห็นได้จากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562

การใช้กลยุทธ์ในการปฏิบัติการข่าวสารที่แตกต่างกันของฝ่ายผู้ใช้อำนาจอธิปไตย และผู้ที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งใช้การปฏิบัติการทางด้านจิตวิทยาในการชักจูงโน้มน้าว ทั้งการสร้าง ความกลัว การสร้างความหวังซึ่งมีการสร้างวาทกรรมในการแบ่งกลุ่ม หรือใช้ถ้อยคำรุนแรงตอบโต้ระหว่างกัน เมื่อเกิดการรับรู้ผ่านการพูดคุยแสดงความคิดเห็น การส่งต่อข้อมูล ซึ่งแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่งผลให้เกิดการโน้มน้าวผ่านบรรทัดฐานทางสังคม และส่งผลต่อการเลือกติดตามผู้มีอิทธิพลทางความคิดในฝ่ายที่ตรงกับความชื่นชอบเป็นที่ยอมรับ ในขณะที่การปฏิบัติการข่าวสารทางด้านคอมพิวเตอร์ โดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งมีการสร้างชุมชนเสมือนจริงซึ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านโลกเสมือนจริงเกิดขึ้นได้อย่างเสรี และสามารถสร้างวาทกรรมซึ่งนำไปสู่ความเกลียดชัง (hate speech) ได้อย่างเต็มที่โดยไม่จำเป็นต้องกังวลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ศีลธรรม หรือกฎหมาย รวมถึงกลไกการเลือกข่าวสารที่เหมาะสมกับลักษณะความสนใจของผู้ใช้ซึ่งทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารที่มีแนวคิดตรงกับฝ่ายของตนทำให้ได้รับข้อมูลซ้ำ ๆ เกิดห้องเสียงสะท้อนออนไลน์ส่งผลให้เกิดการแบ่งขั้วที่ชัดเจนและรุนแรงขึ้น (ปกาสิทธิ์วัฒนา และคณะ, 2563)

กรณีตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐที่น่าสนใจในช่วง พ.ศ. 2563 – 2564 มีการขยายตัวการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์แบบกลุ่มปิด สะท้อนให้เห็นความพยายามในการหลบหลีกจากอำนาจรัฐที่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือสนับสนุน เช่น กลุ่มรอยัลลิสต์มาร์เก็ตเพลส เป็นกลุ่มเฟซบุ๊กแบบปิดที่มีสมาชิกเกินกว่า 1 ล้านคน ต่อมากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ดำเนินคดีตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (3) เป็นการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา (bbc ไทย, 2564 ก) และรัฐบาลไทยได้ขอให้เฟซบุ๊กบล็อกหรือปิดกั้นการเข้าถึงเพจรอยัลลิสต์มาร์เก็ตเพลส มีการแถลงการณ์โต้ตอบจากเฟซบุ๊กว่า กำลังเตรียมดำเนินการทางกฎหมายต่อรัฐบาลไทย โดยเฟซบุ๊กอ้างว่า ข้อเรียกร้องจากรัฐบาลเช่นครั้งนี้ถือเป็นเรื่องที่รุนแรง และขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนสากล และยังส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงออก การดำเนินงานของเฟซบุ๊กมีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องและรักษาไว้ซึ่งสิทธิต่าง ๆ

ของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตทุกคน (สยามรัฐออนไลน์, 2564) ภายหลังถูกจำกัดการเข้าถึงในประเทศไทยสืบเนื่องจากคำร้องขอทางกฎหมายจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้มีการก่อตั้งกลุ่ม “รอยัลลิสต์มาร์เก็ตเพลส-ตลาดหลวง” ขึ้นมาใหม่โดยมีสมาชิกประมาณ 2.3 ล้านคน นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มเฟซบุ๊ก “โยกย้าย มาสายสะโพกโยกย้าย” หรือชื่อกลุ่มเดิมว่า “ย้ายประเทศกันเถอะ” ซึ่งเป็นกลุ่มเฟซบุ๊กแบบปิด มีสมาชิกประมาณ 1.1 ล้านคน สำหรับคนอยากย้ายถิ่นที่ตั้งคำถามกับความไม่มั่นคงของชีวิต การเมือง และอนาคตที่ประชาชนไม่สามารถเลือกเองได้ และความล้มเหลวในการบริหารประเทศของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ และการรับมือกับโควิด-19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการจัดการเรื่องวัคซีน หลังจากกลุ่มถูกปิดเพราะมีการรายงานเฟซบุ๊กว่า มีการละเมิดกฎการใช้งานร่วมกัน (against community standards) ได้มีการตั้งเพจเฟซบุ๊กชื่อคล้ายกันขึ้นมาคือ “ย้ายประเทศกันเถอะ-โยกย้ายมาสายสะโพกโยกย้าย” เพื่อเพิ่มช่องทางในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ส่วนก่อนหน้านี้ได้มีการเปิดช่องทางยูทูบชื่อว่า “To The New Land” ซึ่งปัจจุบันมีผู้กดติดตามมากกว่า 1.14 แสนคน (bbc ไทย, 2564 ข)

พฤติกรรมของตัวแสดงทางการเมืองทั้งฝ่ายรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ สะท้อนภาพให้เห็นการแบ่งขั้วทางการเมืองในสังคมที่ถูกถ่ายทอดเข้าสู่โลกแห่งอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นเครื่องมือการสื่อสารทางการเมืองที่มีกลไกการทำงานซึ่งสนับสนุนให้เกิดการรับข่าวสารด้านเดิมซ้ำ ๆ นำไปสู่การผลิตซ้ำการแบ่งขั้วทางการเมืองในสังคมไทยที่มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

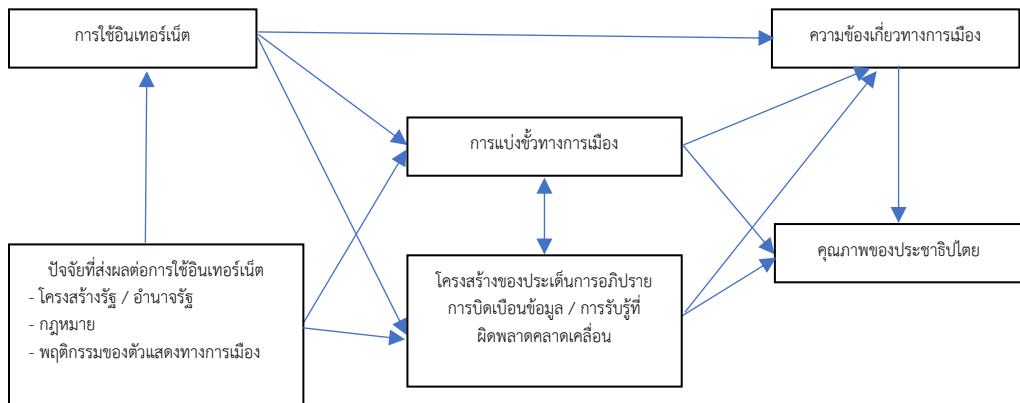
ข้อค้นพบจากงานวิจัยที่พบว่า การใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับการแบ่งขั้วทางการเมืองในสังคมไทย โดยเฉพาะเมื่ออินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารใหม่ของผู้คนในสังคม ส่งผลให้ภาวะของการแบ่งขั้วทางการเมืองในสังคมไทยที่มีอย่างต่อเนื่องยาวนานนับตั้งแต่ พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา สอดคล้องกับการศึกษาของ ปากาสิต วัฒนา และคณะ (2563) ที่พบว่า สังคมไทยยังไม่เกิดการสลายเส้นแบ่งความขัดแย้งของขั้วทางการเมืองที่เกิดขึ้น เพียงแต่เปลี่ยนชื่อเรียก และความหมาย ขณะเดียวกันก็ยิ่งทำให้เส้นแบ่งขั้วทางการเมืองระหว่าง “ฝ่ายเรา-ฝ่ายเขา” เข้มข้นและขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น โดยมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการปฏิบัติการทางข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมส่งผลให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงอุปกรณ์การสื่อสารส่วนตัวได้อย่างกว้างขวางพร้อม ๆ กับที่มีพัฒนาการของแพลตฟอร์มการสื่อสารของสื่อสังคมออนไลน์ที่นับเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการข่าวสารทางด้านคอมพิวเตอร์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการสื่อสารทางการเมืองในสภาพพลวัตการเมืองไทยที่เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ข้อค้นพบจากงานวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้อินเทอร์เน็ตก่อให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมือง อาจแบ่งเป็น 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ โครงสร้างรัฐ/อำนาจรัฐ กฎหมาย และพฤติกรรมของตัวแสดงทางการเมือง จากเหตุการณ์ทางการเมืองนับตั้งแต่การชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย การรัฐประหาร พ.ศ. 2549 การชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการแห่งชาติ (นปช.) การชุมนุมของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) สะท้อนให้เห็นพัฒนาการของความขัดแย้งและการแบ่งขั้วทางการเมืองที่ยังไม่สลายไปจากสังคมไทย ในทางกลับกันสื่อสังคมออนไลน์ยิ่งกลับทำให้เกิดการไม่ยอมรับทัศนคติที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งนั่นเท่ากับการทำลายระเบียบหรือครรลองของระบอบประชาธิปไตย การจัดทรงสนและความเห็นที่แตกต่างให้หมดไปในสังคมประชาธิปไตย เกษม เพ็ญภินันท์ (2550) เห็นว่า สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความรุนแรง การเผชิญหน้า เสถียรภาพของสังคมประชาธิปไตย กระแสต้านทางสังคม และการใช้กำลังนอกระบบเข้ามาทำลายระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับ คันธีรา ฉายาวงศ์ (2564) ที่พบว่า การสื่อสารทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากการเข้าถึงข้อมูลอย่างอิสระ มาเป็นการมีระบบคัดสรรข้อมูลส่งผลให้มีการสื่อสารเฉพาะกลุ่มที่มีความคิดเห็นเดียวกันหรือสอดคล้องกันกับตนเอง แล้วไม่ยอมรับฟังความเห็นที่แตกต่างจนกลายเป็นความเชื่อฝังใจ และไม่สามารถจะลบล้างความเชื่อนั้นได้ซึ่งในการสื่อสารทางการเมืองนั้น การเกิดปฏิกิริยาห้องเสียงสะท้อนบนสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจต่อบุคคลหรือพรรคการเมือง และมีการแบ่งขั้วทางการเมืองรวมถึงมีความเชื่ออย่างสุดโต่งทางการเมืองเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมสื่อสารทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ยังมีการสื่อสารมากยังมีแนวโน้มใช้ข้อความสร้างความเกลียดชังต่อผู้ที่มีความคิดต่างจากตนเองมากขึ้นเรื่อย ๆ นำมาซึ่งความแตกแยกในสังคมในโลกจริง

องค์ความรู้จากการวิจัย

งานวิจัยนี้มีองค์ความรู้ในการอธิบายการใช้อินเทอร์เน็ตกับการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย ทั้งในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตกับการแบ่งขั้วทางการเมืองในสังคมไทย ปัจจัยที่ส่งผลให้การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองในสังคมไทย และปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลต่อโครงสร้างของประเด็นการอภิปรายในสังคมไทย ช่วง พ.ศ. 2548 – 2565 ที่ก่อให้เกิดการบิดเบือนข้อมูล หรือการรับรู้ที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อน เกิดเป็น “การแบ่งขั้วที่เป็นพิษ” (Toxic Polarization) สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อ

ความข้องเกี่ยวทางการเมืองในลักษณะต่าง ๆ เช่น การชุมนุมประท้วง การแสดงความคิดเห็นของผู้คนในสังคม มติสาธารณะ และคุณภาพของประชาธิปไตย โดยสามารถกำหนดเป็นตัวแบบ (Model) ได้ ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวแบบ (Model) อินเทอร์เน็ตกับการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถาบันทางการเมือง เช่น รัฐสภา รัฐบาล และภาคประชาสังคม ควรมีกระบวนการลดความขัดแย้งในสังคมไทยที่เป็นความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง เพื่อสลายหรือลดภาวะการแบ่งขั้วทางการเมืองที่มีความยืดเยื้อในสังคมไทย

2. รัฐบาลควรมีนโยบายกระจายอำนาจเพื่อลดภาวะโครงสร้างรัฐรวมศูนย์ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่รัฐเป็นผู้ผูกขาดอำนาจตามกฎหมาย ไปสู่ภาคประชาสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของอินเทอร์เน็ตที่ไม่มีการรวมศูนย์

3. รัฐสภา หรือรัฐบาล ควรมีการเสนอแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ในส่วนบทบัญญัติที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งและการแบ่งขั้วทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้น

4. รัฐบาล และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ควรมีการลดการใช้อำนาจรัฐบาลบนอินเทอร์เน็ตผ่านการกระทำหรือการแสดงออกของรัฐ เพื่อไม่ให้รัฐเข้าเป็นคู่ขัดแย้งบนอินเทอร์เน็ตท่ามกลางสภาวะการแบ่งขั้วทางการเมืองในประเทศไทย

5. รัฐสภา รัฐบาล องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายอย่างจริงจังในการส่งเสริมให้มีการตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองสิทธิการแสดงออก (Freedom of Expression) ในโลกจริงเพื่อเป็นฐานในการยอมรับทฤษฎีที่แตกต่างหลากหลาย และลดการขจัดทฤษฎีหรือความเห็นที่แตกต่างในโลกอินเทอร์เน็ต

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เท่าทันทางดิจิทัล (Digital Literacy) และการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ของผู้คนในสังคมไทย

2. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ให้มีการตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองสิทธิในการแสดงออก (Freedom of Expression) อย่างจริงจัง

3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เช่น ศาลอาญา และตำรวจ ควรตีความบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งและการแบ่งขั้วทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกษม เพ็ญภินันท์. (2550). การแบ่งแยกซ้าย/ขวา การเมืองเรื่องการเลือกข้าง และความ เป็นปกติของระบอบประชาธิปไตย. *วิภาษา*, 1(1), 28-33.
- คันธิดา ฉายาวงศ์. (2564). แนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร*, 6(1), 97-107.
- บัณฑิต จำรูญวงศ์สกุล. (2550). *การกำกับดูแลและแทรกแซงเว็บอร์ดทางการเมืองหลัง เหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549* (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกาสิต วัฒนาและคณะ. (2563). การเมืองยุคแบ่งขั้วกับการปฏิบัติการข่าวสารบนสื่อ โซเชียลมีเดียในช่วง พ.ศ. 2557-2562. *วารสารรามคำแหงฉบับรัฐประศาสน ศาสตร์*, 3(3), 68-106
- สยามรัฐออนไลน์. (2564). เพชบุรีกประเทศไทยออกแถลงการณ์ชี้รัฐบาลไทยละเมิดสิทธิ มนุษยชนกระหน่ำเสรีภาพในการแสดงออก. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564, จาก <https://siamrath.co.th/n/177408>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564 ก). *สำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2564* (ไตรมาส 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

- _____. (2564 ข). สรุปผลที่สำคัญ สำนักรวบรวมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- Althusser, L. (1970). *Ideologic et appareils ideologiques d'Etat*. (Notes pour une re-cherche). La Pensee (151).
- bbc ไทย. (2564 ก). รอยัลลิสต์มาร์เก็ตเพลส: กระทรวงดิจิทัลฯ แจ้งความปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์ ฐานผิด พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-53832347>
- _____. (2564 ข). กลุ่มโยกย้ายมาสายสะโพกโยกย้ายถูกรายงานละเมิดกฏจนถูกปิด 3 ชั่วโมง ตั้งเพจใหม่และเปิดช่องยูทิวบ์. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-57160011>
- Bobbio, N. (1996). *Left & Right: The Significance of a Political Distinction*. Allan Cameron. (trans.) Cambridge: Polity/Chicago: The University of Chicago Press.
- Dale, S. P. (2008). *The Road to 9/11, Wealth, Empire, and the Future of America*. Berkeley: University of California Press.
- IDEA. (2016). *The Quality of Democracies in Latin America*. Stockholm: International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA).
- Mérieau, E. (2016). Thailand's Deep State, Royal Power and the Constitutional Court (1997–2015). *Journal of Contemporary Asia*, 46(3), 445-466.